

הנחיית פרקליט המדינה	
הנחיה מס' 9.16 – מדיניות ענישה בעבירות נשק ומטעני חבלה	
7 אוגוסט 2016	עדכון אחרון: י"ב באדר א' תשפ"ב, 13 בפברואר 2022

9.16 - מדיניות ענישה בעבירות נשק ומטעני חבלה

מטרתה של הנחייה זו היא להתוות את מדיניות הענישה של התביעה הכללית בעבירות נשק.

כללי:

1. האיסורים בחוק על עבירות הנשק באים להגן על ערכים חברתיים שכוללים שמירה על חיי אדם ועל שלמות גופו ונפשו, כמו גם לקדם את השמירה על הסדר הציבורי ועל אורח חיים תקין, שלו ובטוח. עבירות הנשק נועדו למנוע התנהגות מסוכנת, ולמזער את הפוטנציאל לגרימת נזקים חמורים. לא פעם, עבירת הנשק מקדימה ביצוע מעשים פליליים חמורים ומסוכנים כגון חבלה חמורה, שוד מזוין, רצח וכיוצא באלה. עמד על כך בית המשפט העליון בקבעו:

"התופעה של החזקת נשק שלא כדין על ידי אזרחים מהווה איום על שלום הציבור ועל הסדר הציבורי. היא התשתית ו"הגורם בלעדיו איין" (causa sine qua non) למגוון רחב של עבירות, החל בעבירות איומים ושוד מזוין, המשך בעבירות גרימת חבלה חמורה וכלה בעבירות המתה. לעתים קרובות הנשק הבלתי חוקי נרכש מלכתחילה למטרות עבירה, ואף אם הנשק נרכש למטרות "הגנה עצמית", הזמינות של הנשק מעודדת את השימוש בו לביצוע עבירות שונות ולחרפת תוצאותיהן.

על כן, המאבק בתופעות האלימות החמורות בחברה הישראלית בהן נעשה שימוש בנשק מחייב, מעבר למאמץ "לשים יד" על כלי הנשק הבלתי חוקיים הרבים שבידי הציבור, גם ענישה מחמירה ומרתיעה בעבירות נשק, לרבות על עצם החזקה או רכישה שלא כדין של נשק. אזכיר כי המחוקק ביטא את גישתו המחמירה לתופעה זו כאשר קבע עונשים מחמירים של 7 שנות מאסר על רכישה או החזקה של נשק בלא רשות על פי דין, 10 שנות מאסר על נשיאה או הובלה של נשק בלא רשות על פי דין, ו- 15 שנות מאסר על ייצור, יבוא או סחר בנשק בלא רשות על פי דין (סעיף 144 לחוק העונשין, התשל"ז-1977); זאת אף בלא שנעשה בנשק שימוש לביצוע עבירה נוספת.

ביעור תופעת החזקת כלי נשק בלתי חוקיים הוא אפוא אינטרס ציבורי מהמעלה הראשונה ותנאי הכרחי למאבק בתופעות הפשיעה האלימה לסוגיה הרווחות במקומותינו, בבחינת "ייבוש הביצה" המשמשת ערש לגידולן של תופעות אלה. מהלך כזה מחייב הירדת מות גם של בתי המשפט, על ידי ענישה מחמירה ומרתיעה לעבירות נשק בלתי חוקי באשר הן, וכל שכן מקום שנעשה בנשק כזה שימוש בביצוע עבירות אלימות לסוגיהן.¹

2. עבירות הנשק לסוגיהן היו זה מכבר למכת מדינה. מספר עבירות הנשק עלה באופן דרמטי ובהתאם לכך עלה גם מספר תיקי האלימות בהם נעשה שימוש בנשק ומספר הקורבנות בנפש גדל אף הוא. נוכח הצורך במתן מענה הולם לחומרתן היתרה של עבירות אלה, לסיכון הרב הנשקף מהן ולאינטרס הציבורי המובהק במיגורן, רואה התביעה חשיבות בהעלאת רמת הענישה הנוהגת בעבירות אלו.

¹ ע"פ 4439/19 מדינת ישראל נ' סובח ואח' (פורסם בנבו, 5.11.19).

הנחיית פרקליט המדינה	
הנחיה מס' 9.16 – מדיניות ענישה בעבירות נשק ומטעני חבלה	
7 אוגוסט 2016	עדכון אחרון: י"ב באדר א' תשפ"ב, 13 בפברואר 2022

3. מהטעמים האלה, גם המחוקק סבר כי יש מקום להעלאת רמת הענישה הנוהגת בעבירות הנשק ומשכך, בתאריך 8.12.21 נכנסה לתוקף, למשך שלוש שנים, הוראת שעה הקובעת עונש מזערי בעבירות אלו,² כפי שיפורט להלן.

4. בית המשפט העליון עמד גם הוא על היקף התופעה של עבירות הנשק והגדיר מציאות זו כ"מצב חירום של ממש" אשר עמד ברקע לחקיקת הוראת השעה:

"אין צורך להכביר במילים על אודות החומרה הנלווית לעבירות נשק. אין היום חולקין כי עבירות מסוג זה הפכו ל"מכת מדינה של ממש" (ראו לאחרונה: ע"פ 7473/20 מדינת ישראל נ' מחאמיד, פסקה 24 (29.6.2021); ע"פ 5993/21 סאלח נ' מדינת ישראל, פסקה 8 (29.11.2021); ע"פ 8416/20 עייאט נ' מדינת ישראל, (2.9.2021)). מכה זו מצריכה מענה הולם בדמות ענישה מחמירה של הטלת עונשי מאסר משמעותיים. מצויים אנו לעת הזאת במצב חירום של ממש בעניין עבירות נשק, ולא בכדי נתקבל עתה תיקון לחוק העונשין (חוק העונשין (תיקון מס' 140 – הוראת שעה), התשפ"ב-2021) – שלא חלה בענייננו – הקובע עונשי מינימום לעבירות נשק."³

5. הנחייה תפרט מתחמי ענישה שנגזרו הן מפסיקת בית המשפט העליון על צידה המחמיר והן מהוראת השעה, ובהתאם להם תטען התביעה. זאת, במטרה להביא לכך שהעונשים המוטלים על עבירות הנשק, יהלמו באופן מיטבי את חומרתן הרבה ויתנו מענה הולם להיקף התופעה. מטרה נוספת של הנחיה זו היא להתוות את שיקול דעת התובע על מנת ליצור אחידות בטיעונים לעונש באופן שיהלום את סוגי הנשק השונים ואת נסיבות ביצוע העבירות.

המסגרת הנורמטיבית

6. סעיף 144 לחוק העונשין, התשל"ז - 1977 (להלן: **החוק**) שכותרתו "עבירות בנשק" קובע, בין היתר:

144. (א) הרוכש או המחזיק נשק בלא רשות על פי דין להחזקתו, דינו - מאסר שבע שנים. אולם אם היה הנשק חלק, אבזר או תחמושת כאמור בסעיף קטן (ג)(1) או (2), דינו - מאסר שלוש שנים.
- (ב) הנושא או מוביל נשק בלא רשות על פי דין לנשיאתו או להובלתו, דינו - מאסר עשר שנים. אולם אם היה הנשק חלק, אבזר או תחמושת כאמור בסעיף קטן (ג)(1) או (2), דינו - מאסר שלוש שנים.
- (1) סעיפים קטנים (א) ו-(ב) לא יחולו על מי שעבר את העבירות בשל כך בלבד שלא שילם את האגרה לחידוש רשיונו או שלא חודשה תעודת הרשאתו אף שלא היתה מניעה לחידושה, הכל בהתאם לחוק כלי היריה,

² חוק העונשין (תיקון מס' 140 – הוראת שעה), התשפ"ב-2021.
³ ע"פ 2251/21 אבו עראר נ' מדינת ישראל, פסקה 8 לפסק דינו של גב' השופט מינץ, (15.12.2021).

הנחיית פרקליט המדינה	
הנחיה מס' 9.16 – מדיניות ענישה בעבירות נשק ומטעני חבלה	
עדכון אחרון: י"ב באדר א' תשפ"ב, 13 בפברואר 2022	7 אוגוסט 2016

תש"ט-1949, או התקנות על פיו.

(2ב) המייצר, מייבא או מייצא נשק או הסוחר בו או עושה בו כל עסקה אחרת שיש עמה מסירת החזקה בנשק לזולתו בין בתמורה ובין שלא בתמורה, בלא רשות על פי דין לעשות פעולה כאמור, דינו - מאסר חמש עשרה שנים.

(3ב) הרשאי על פי דין למכור או למסור נשק והוא מוכרו או מוסרו לאדם שאינו רשאי על פי דין להחזיק בו, דינו - מאסר חמש עשרה שנים; סבר המוכר או המוסר, כתוצאה מבדיקה רשלנית, שהוא מוכר או מוסר נשק למי שרשאי על פי דין להחזיק בו - דינו מאסר שלוש שנים.

(ג) בסעיף זה, "נשק" -

(1) כלי שסוגל לירות כדור, קלע, פגז, פצצה או כיוצא באלה, שבכוחם להמית אדם, וכולל חלק, אבזר ותחמושת של כלי כזה;

(2) כלי שסוגל לפלוט חומר הנועד להזיק לאדם, לרבות חלק, אבזר ותחמושת לכלי כאמור ולרבות מכל המכיל או שסוגל להכיל חומר כאמור ולמעט מכל גז מדמיע כהגדרתו בחוק כלי היריה, תש"ט-1949;

(3) תחמושת, פצצה, רימון או כל חפץ נפיץ אחר שבכוחם להמית אדם או להזיק לו, לרבות חלק של אחד מאלה.

(1ג) לענין סעיף זה -

(1) אחת היא אם בעת שנעברה העבירה היה הנשק תקין לשימוש או לא;

(2) הטוען לרשות על פי דין - עליו הראיה.

(ד) מקום שנמצא בו נשק, רואים את מחזיק המקום כמחזיק הנשק כל עוד לא הוכח היפוכו של דבר.

7. ביום 8.12.21 נכנס לתוקפו תיקון 140 לחוק העונשין הקובע כהוראת שעה, למשך שלוש שנים, עונש מזערי של רבע מהעונש המרבי שנקבע לעבירות של רכישה והחזקת נשק (סעיף 144(א) רישא); נשיאה והובלה של נשק (סעיף 144(ב) רישא); ייצור, ייבוא, ייצוא סחר ועשיית עסקה אחרת בנשק (סעיף 144(ב2)) וכן לעבירות של מכירת נשק או מסירתו לאדם שאינו רשאי על פי דין להחזיק בו (סעיף 144(ב3) רישא). וזו לשון הסעיף:

הורשע אדם בעבירה לפי סעיף קטן (א) רישא, (ב) רישא, (ב2) או (ב3) רישא, לא יפחת עונשו מרבע העונש המרבי שנקבע לאותה עבירה, אלא אם כן החליט בית המשפט, מטעמים מיוחדים שיירשמו, להקל בעונשו; עונש מאסר לפי סעיף קטן זה לא יהיה, בהעדר טעמים מיוחדים, כולו על-תנאי.

הנחיית פרקליט המדינה	
הנחיה מס' 9.16 – מדיניות ענישה בעבירות נשק ומטעני חבלה	
עדכון אחרון: י"ב באדר א' תשפ"ב, 13 בפברואר 2022	7 אוגוסט 2016

על הרקע לחקיקת הוראת השעה והצורך להביא להעלאת רמת הענישה הנוהגת ראו בדברי ההסבר להצעת החוק:

למרות העונש הכבד הקבוע בצידה של עבירה זו והחמרת הענישה על ידי בתי המשפט בשלוש השנים האחרונות, עלה מספר עבירות החזקת הנשק שלא כדין ומספר העבירות הקשורות לעבירה זו. כך, לפי דוח מבקר המדינה לשנת 2021 (דוח שנתי ג'71) בשנים 2017 עד 2020 הייתה עלייה במספר אירועי הירי, ובשנת 2020 הם הגיעו לשיא של 10,874 אירועים. בהתאם לכך, נרשמה עלייה במספר תיקי האלימות שבהם היה שימוש בנשק, ומספר הקורבנות בנפש, בפרט בחברה הערבית, גדל אף הוא. נוסף על הנזק הישיר של עבירות נשק, השימוש הנרחב בנשק ובאמצעי לחימה בלתי חוקיים והימצאותם בחברה האזרחית פוגעים בתחושת הביטחון של הציבור ותורמים לעליית הביקוש לנשק בלתי חוקי. מאפיין מחמיר נוסף של עבירות אלה הוא הקלות שבה סכסוך של מה בכך עלול להסלים במהירות לאירוע קטלני אך ורק בשל קיומו של נשק בהישג יד.

8. תשומת הלב לכך שבמסגרת הוראות חוק המאבק בארגוני פשיעה וחוק הטרור קיימים סעיפים הקובעים נסיבות מחמירות לעבירות בנשק:

סעיף 3 לחוק מאבק בארגוני פשיעה, תשס"ג - 2003 שכותרתו "עבירה במסגרת ארגון פשיעה - נסיבה מחמירה" קובע:

העובר עבירה במסגרת פעילות של ארגון פשיעה, למעט עבירה לפי חוק זה או עבירה שהעונש הקבוע לה הוא מאסר עולם חובה, דינו - כפל העונש הקבוע לעבירה, אך לא יותר ממאסר עשרים וחמש שנים.

סעיף 30 לחוק המאבק בטרור, תשע"ו-2016 שכותרתו "פעולה או עסקה בנשק, בחומר מזיק או במיתקן רגיש למטרות טרור" קובע:

30 (א) המחזיק, רוכש, מוכר, מייצר, מתקן, מייבא, מייצא, מוביל, מתווך, מפיץ או עושה עסקה אחרת בנשק, במטרה לקדם פעילות של ארגון טרור או ביצוע מעשה טרור או לסייע לפעילות או ביצוע כאמור, והכול בין בתמורה ובין שלא בתמורה, דינו - מאסר 20 שנים או קנס פי עשרה מהקנס הקבוע בסעיף 61(א)(4) לחוק העונשין.

(ב) עשה אדם פעולה או עסקה כאמור בסעיף קטן (א) בנשק כימי, ביולוגי או רדיואקטיבי או בחומר מזיק או במיתקן רגיש, דינו - מאסר 25 שנים או קנס פי עשרים מהקנס הקבוע בסעיף 61(א)(4) לחוק העונשין.

(ג) נעשתה פעולה או עסקה כאמור בסעיף קטן (א) כשהצד האחר לפעולה או

הנחיית פרקליט המדינה	
הנחיה מס' 9.16 – מדיניות ענישה בעבירות נשק ומטעני חבלה	
עדכון אחרון: י"ב באדר א' תשפ"ב, 13 בפברואר 2022	7 אוגוסט 2016

לעסקה כאמור הוא ארגון טרור או חבר בארגון טרור, חזקה כי הפעולה או העסקה נעשתה למטרה כאמור בסעיף קטן (א), אלא אם כן הוכח אחרת.
(ד) אין נפקא מינה אם הפעולה או העסקה כוונה לביצוע מעשה טרור מסוים או בלתי מסוים.

התוויית מדיניות התביעה

9. כידוע, תיתכן שונות ניכרת בין עבירות נשק שונות, בהתאם לסוג הנשק, טיבו, תכלית החזקתו, השימוש שנעשה בו, מאפייני הנאשם וכדומה.

10. עם זאת, עמדת התביעה היא כי נקודת המוצא העונשית בגין עבירת נשק, צריכה לכלול דרישה לרכיב עונשי של מאסר בפועל לתקופה ממשית. זאת, אפילו אם מדובר בעבירה ראשונה,⁴ והכל למעט במקרים חריגים שיפורטו בהמשך.

11. בהתאם לאמור, ולהוציא נסיבות חריגות, נקודת המוצא העונשית של התביעה ביחס לעבירות אלו תכלול דרישה לרכיב של מאסר בפועל (שמשכו יקבע, כמפורט להלן, בפרק העוסק ב"מתחמי המוצא").

12. ככלל, מתחמי המוצא שיפורטו להלן, נקבעו בהתאם להוראת השעה ולעונשים המזעריים שקבעה, בשים לב לתכליתה, וכן בהתאם לפסיקה הנוהגת, על צידה המחמיר. יודגש, כי מתחמי המוצא משקפים את תפיסת התביעה ביחס לענישה ההולמת את חומרת עבירות הנשק ואת ממדי התופעה שהביאו לחקיקתה של הוראת השעה. לפיכך, גם כאשר מדובר בעבירות שנעברו לפני כניסתה לתוקף של הוראת השעה, ועל אף שבתי המשפט אינם **מחויבים** לגזור את העונש המזערי בעקבות הרשעה בעבירות אלה, על התובע לטעון לעונש בהתאם למתחמי המוצא שבהנחיה זו (תוך שיבהיר שמוכן שהוראת השעה לא מחייבת להטיל את העונשים המזעריים שנקבעו בה בנוגע לעבירות כאמור). בתום תקופת הוראת השעה, תיערך בחינה מחודשת של המתחמים בהנחיה.

מדיניות ענישה על פי סוגי כלי נשק:

13. חומרת העבירה תסווג לעניין שיקולי הענישה בהתאם למדרג החומרה, **מהקל אל הכבד**, כפי שיפורט להלן:

(1) תחמושת ללא נשק נלווה - כדוגמת כדורי אקדח;

(2) רימון הלם;

⁴ ראה ע"פ 1505/14 **לידאוי נ' מדינת ישראל**, פסקה 10 לפסק דינו של כב' השופט ג'ובראן, (פורסם בנבו, 4.11.2014): "בית משפט זה עמד לא פעם על חומרתן של עבירות הנשק בכלל ועל עבירת החזקת נשק בפרט. מדיניות הענישה היא של הטלת עונשי מאסר לריצוי בפועל גם על מי שזו עבירתו הראשונה".

הנחיית פרקליט המדינה	
הנחיה מס' 9.16 – מדיניות ענישה בעבירות נשק ומטעני חבלה	
עדכון אחרון: י"ב באדר א' תשפ"ב, 13 בפברואר 2022	7 אוגוסט 2016

(3) בקבוק תבערה;

(4) אקדח;

(5) רובה או תת מקלע;

(6) "מטען חבלה" - חומר נפץ תקני או מאולתר, שאליו נלווה מנגנון הפעלה שמסוגל להביא את חומר הנפץ לפיצוץ **לרבות רימון רסס**.⁵

לגבי כלי נשק שלא פורטו בסעיף זה, יוכרע כל מקרה על פי נסיבותיו.

"מתחם המוצא":

14. "מתחם מוצא" הוא מונח שאינו מופיע בחוק העונשין. מטרת מונח זה בהנחיה היא להתוות את שיקול הדעת של התביעה בקביעת עמדתה העונשית. מתחם זה, על פי מהותו, אינו מכיל התייחסות פרטנית לכלל המאפיינים והנסיבות הייחודיות לכל עבירה פרטנית ומשקף את המקרה הגנרי הפשוט של ביצוע העבירה (דהיינו, ביחס לנשק בודד וללא נסיבות ייחודיות).

15. "מתחם המוצא" יהווה את המסגרת שעל פיה יש לגזור את "מתחם העונש ההולם"⁶ כהוראת חוק העונשין בעניין הבניית ענישה. ככלל, קיומן של נסיבות מחמירות, אשר תפורטנה בהמשך, יצדיק החמרה במתחם העונש ההולם. כך גם, קיומן של נסיבות מקלות, שיפורטו גם הן בהמשך, יצדיק הקלה במתחם העונש ההולם. אך בהיעדר נסיבות ייחודיות - מחמירות או מקלות - מתחמי המוצא הם המתחמים שיש לטעון לפיהם ביחס **לעבירות הבסיס** (מקרה גנרי פשוט ביחס לנשק בודד).

16. מתחמי המוצא כפי שיפורטו להלן מתייחסים לעבירה בודדת שעניינה בכלי נשק אחד / מטען חומר נפץ בודד. הורשע אדם בריבוי עבירות או בעבירה אחת המתייחסת למספר כלי נשק / חומרי נפץ, תקבע עמדת התביעה בהתאם לסעיף 40ג לחוק.

17. מתחמי המוצא המפורטים להלן לא יחולו על קטינים (לעניין קטינים ר' סעיפים 32 ו- 33 להלן).

18. מתחמי המוצא המפורטים להלן יחולו גם בהסדרי טיעון. כלומר, אין בעצם עריכת הסדר טיעון

⁵ ראה לעניין זה ע"פ 3491/13 **טוויק נ' מדינת ישראל**, פסקה 7 לפסק דינו של כב' השופט סולברג, (פורסם בנבו, 15.11.2013): "אין צורך להכביר מילים על המסוכנות הרבה של חומרי נפץ ומטעני חבלה. סכנת נפשות, פשוטו כמשמעו. שומה למגר תופעה של סחר, נשיאה והובלה של נשק. אין ניתן להתפשר, ולא לנהוג בסובלנות. רחמנות יתרה על המערער ועל אחרים שכמותו, כמוה כהתאכזרות אל הציבור הרחב. מדובר בחיי אדם".
⁶ סעיף 40ג לחוק העונשין, התשל"ז - 1977

הנחיית פרקליט המדינה	
הנחיה מס' 9.16 – מדיניות ענישה בעבירות נשק ומטעני חבלה	
7 אוגוסט 2016	עדכון אחרון: י"ב באדר א' תשפ"ב, 13 בפברואר 2022

כדי להצדיק חריגה ממתחמי המוצא.

19. יש לטעון לעונשי מאסר בפועל, בהתאם למתחמי המוצא, וזאת בנוסף לרכיבי ענישה אחרים, כגון מאסר על תנאי, קנס וחילוט (לעניין זה ראו סעיפים 32 - 36 להלן).

20. באישור פרקליט מחוז או משנהו, ובתיקים המתנהלים על ידי התביעה המשטרית באישור ראש יחידת תביעות או סגנו, בשל נסיבות חריגות, ניתן לחרוג ממתחמי המוצא.

"מתחם המוצא" להחזקת נשק:

21. להלן יובא "מתחם המוצא" לתקופות המאסר בגין עבירות החזקה של נשק.

(1) החזקת תחמושת: מאסר מותנה עד 6 חודשי מאסר בפועל (מובן שכשמדובר בתחמושת בכמות גדולה יהיה מקום לחרוג לחומרה ממתחם זה);

(2) החזקת רימון הלם: 9 - 24 חודשי מאסר בפועל;

(3) החזקת "בקבוק תבערה": 15 - 36 חודשי מאסר בפועל;

(4) החזקת אקדח: 18 - 36 חודשי מאסר בפועל;

(5) החזקת רובה או תת מקלע: 24 - 48 חודשי מאסר בפועל;

(6) החזקת מטען חבלה: 36⁷ - 72 חודשי מאסר.

הפרקליטות רואה חומרה יתרה בעבירות הנוגעות למטעני חבלה. ייצורו של מטען חבלה, החזקתו, הובלתו, העברתו לאחר (בתמורה או שלא בתמורה) וכל עשייה אחרת בו, אינם מתיישבים, אלא עם מטרה אחת ויחידה והיא שימוש "התקפי" במטען. זאת, כדי לפגוע באמצעותו פגיעה אנושה באחר או לכל הפחות כדי לפגוע ברכושו על מנת לאיים עליו, תוך סיכון לעתים של חפים מפשע. השימוש הכמעט בלעדי במטען הוא ככלי התקפה מסוכן, ומכאן החומרה היתרה שבה יש לראות עבירות אלה.

⁷ ראה לעניין זה, ע"פ 3491/13 טוויק נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 15.11.2013). מנתוני משטרת ישראל עולה כי בשנת 2013 אירעו בישראל 563 אירועים של פיגועי חבלה פליליים.

הנחיית פרקליט המדינה	
הנחיה מס' 9.16 – מדיניות ענישה בעבירות נשק ומטעני חבלה	
7 אוגוסט 2016	עדכון אחרון: י"ב באדר א' תשפ"ב, 13 בפברואר 2022

"מתחם המוצא" לנשיאת נשק:

22. על פי רוב, החזקת נשק כרוכה מאליה באפשרות מסתברת לנשיאתו בעבר. עם זאת, כעולה מהוראות החוק, הרשעתו של אדם בנשיאת נשק חמורה מאשר עצם החזקתו. לפיכך, בקביעת מתחם העונש ההולם יש לתת משקל משמעותי לעובדת נשיאתו של הנשק, להבדיל מהחזקתו בלבד.

23. להלן יובא "מתחם המוצא" לתקופות המאסר בגין עבירות נשיאה של נשק:

(1) נשיאת תחמושת: 6 חודשי מאסר בעבודות שירות עד 8 חודשי מאסר בפועל (מובן שכשמדובר בתחמושת בכמות גדולה יהיה מקום לחרוג לחומרה ממתחם זה);

(2) נשיאת רימון הלם: 18 - 36 חודשי מאסר בפועל;

(3) נשיאת "בקבוק תבערה": 21 - 45 חודשי מאסר בפועל;

(4) נשיאת אקדח: 24 - 48 חודשי מאסר בפועל;

(5) נשיאת רובה או תת מקלע: 30 - 60 חודשי מאסר בפועל;

(6) נשיאת מטען חבלה: 42 - 84 חודשי מאסר בפועל.

"מתחם המוצא" לעבירות הנשק שבסעיף 144(ב2) לחוק:⁸

24. עבירות הנשק שבסעיף 144(ב2) לחוק מצויות במדרג החומרה הגבוה ביותר מכלל עבירות הנשק (כשלא נעשה בהם שימוש). כך, למשל, אדם הסוחר בנשק מוכר אותו לכל המרבה במחיר, כשהוא נעדר כל שליטה על השימוש הנעשה בנשק לאחר מכירתו. כל אלו, מחייבים עמדה עונשית ברף גבוה ומותאם.⁹

⁸ סעיף 144(ב2) לחוק העונשין: "המייצר, מייבא או מייצא נשק או הסוחר בו או עושה בו כל עסקה אחרת שיש עמה מסירת החזקה בנשק לזולתו בין בתמורה ובין שלא בתמורה, בלא רשות על פי דין לעשות פעולה כאמור."
⁹ ראה ע"פ 6371/11 מדינת ישראל נ' **הייבי ואח'**, פסקה כג' לפסק דינו של כב' השופט רובינשטיין, (פורסם בנבו, 18.12.2011): "סחר בלתי חוקי בנשק סולל את הדרך לפעילות אלימה ובלתי חוקית, והדבר חמור שבעתיים במציאות הישראלית בה קיים חשש תמיד כי נשק המוחזק באופן בלתי חוקי יתגלגל לא רק לידיים עברייניות, עניין חמור לעצמו, כי אם לידיהם של אלה המבקשים להוציא אל הפועל פעילות חבלנית עוינת... על כן, כל מי שהופך עצמו לחוליה במנגנון זה של סחר בלתי חוקי בנשק, מוחזק כמי שמבין ויודע אל נכון מה עלולות להיות התוצאות הנובעות ממעשיו ומהן הסכנות הנשקפות ממעשים אלה לחברה כולה"; וראו גם האסמכתאות שם. דברים אלה, שאנו מצטרפים אליהם, ודומיהם שנכתבו לאורך השנים, משקפים את מדיניות הענישה המבקשת להחמיר עם העבריינים כדי להגן על הציבור באמצעות הרתעה

הנחיית פרקליט המדינה	
הנחיה מס' 9.16 – מדיניות ענישה בעבירות נשק ומטעני חבלה	
עדכון אחרון: י"ב באדר א' תשפ"ב, 13 בפברואר 2022	7 אוגוסט 2016

25. להלן יובא "מתחם המוצא" לתקופות המאסר בגין עבירות הנשק שבסעיף 144(ב2) לחוק:

- (1) כשמדובר בתחמושת: 33 - 45 חודשי מאסר בפועל;
- (2) כשמדובר ברימון הלם: 33 - 50 חודשי מאסר בפועל;
- (3) כשמדובר ב"בקבוק תבערה": 36 - 54 חודשי מאסר בפועל;
- (4) כשמדובר באקדח: 42 - 72 חודשי מאסר בפועל;
- (5) כשמדובר ברובה או תת מקלע: 54 - 84 חודשי מאסר בפועל;
- (6) כשמדובר במטען חבלה: 72 - 96 חודשי מאסר בפועל.

"מתחם העונש ההולם"

26. מתחם העונש ההולם שיידרש בתיק מסוים ייגזר ממתחמי המוצא שפורטו לעיל אך הוא יכול להיות גם חמור יותר ממתחמי המוצא שפורטו, על פי הקריטריונים הבאים:

- (א) **מאפייני הנשק** - ככל שעל פי טיבו ומאפייניו, הנשק מהווה אמצעי שפגיעתו הפוטנציאלית רבה יותר, יידרש "מתחם עונש הולם" חמור יותר;
- (ב) **ריבוי כלי נשק** - ככל שהרשעתו של אדם מתייחסת למספר כלי נשק, יידרש "מתחם עונש הולם" חמור יותר;
- (ג) **היות הנשק טעון**, מהווה אף הוא נסיבה לחומרה;
- (ד) **מיקום** - המיקום שבו הוחזק / נישא הנשק הינו בעל משמעות רבה לעניין זיהוי תכלית ההחזקה / הנשיאה ומידת הסיכון הכרוכה בה. ככל שהנשק הוחזק / נישא במקום בו האפשרות של עשיית שימוש בו, בכוונת מכוון או בשוגג, על ידי האדם המחזיק או על ידי אחר, גדולה יותר, כך יהווה הדבר נסיבה משמעותית להחמרה בעונש;

וגמול, ולתרום את חלקם של בתי המשפט במאבק בכך".

הנחיית פרקליט המדינה	
הנחיה מס' 9.16 – מדיניות ענישה בעבירות נשק ומטעני חבלה	
7 אוגוסט 2016	עדכון אחרון: י"ב באדר א' תשפ"ב, 13 בפברואר 2022

(ה) החזקה או נשיאה של נשק על רקע **סכסוך פעיל** או על רקע של **תכנית ספציפית לשימוש תוקפני בנשק**, מהווה אף היא נסיבה לחומרה.

שיקולי ענישה נוספים :

27. התקיימו הנסיבות הבאות, יהווה הדבר שיקול להחמרה בקביעת מתחם העונש ההולם :

(1) העבירה בוצעה מתוך מניע אידיאולוגי או בקשר עם פעילות טרור או עבירת בטחון, לפי סעיף 30 לחוק המאבק בטרור.

(2) העבירה נעשתה על מנת לפגוע בעובד ציבור בקשר עם תפקידו ;

(3) העבירה נעשתה על מנת לפגוע בבן זוג, בן משפחה, קטין או חסר ישע, או זקן כהגדרתו בסעיף 1368 לחוק.

(4) העבירה נעברה על ידי שוטר או חייל או בעל היתר / נגישות לשאת נשק מתוקף תפקידו, תוך ניצול תפקידו לביצוע העבירה ;

(5) העבירה נעברה במסגרת פעילות של ארגון פשיעה, לפי סעיף 3 לחוק המאבק בארגוני פשיעה, או במסגרת התארגנות עבריינית אחרת שבמסגרת פעילותה עושה שימוש בכלי נשק או שתכננה לעשות שימוש בנשק, אף אם זו לא עולה כדי הגדרת ארגון פשיעה כאמור.

28. להלן יפורטו נסיבות מקלות שיצדיקו ככלל חריגה לקולה בקביעת מתחם העונש ההולם :

(1) אם נמצא כי הנשק הוחזק למטרת אספנות וכדומה בלבד, בנסיבות שאינן קשורות לפעילות עבריינית קיימת או צפויה, יהווה הדבר נסיבה מקלה.

(2) אם מדובר בנשק לא תקין, הנמצא במצב שקשה עד מאוד לתקנו ולהשמישו ואין ראיה כי המחזיק עשה בו שימוש, יהווה הדבר נסיבה מקלה.

(3) אם מדובר בנשק שהוחזק במשך זמן ארוך במיוחד, ואין ראיה כי המחזיק עשה בו שימוש, יהווה הדבר נסיבה מקלה.

(4) אם מדובר בהחזקה של תחמושת בכמות מעטה בלבד, או בהחזקה של תחמושת שנותרה בידי

הנחיית פרקליט המדינה	
הנחיה מס' 9.16 – מדיניות ענישה בעבירות נשק ומטעני חבלה	
7 אוגוסט 2016	עדכון אחרון: י"ב באדר א' תשפ"ב, 13 בפברואר 2022

של המחזיק לאחר שהחזיק בה באופן כשר לאחר שירות מילואים או בנסיבות אחרות שאינן קשורות לפעילות עבריינית קיימת או צפויה, יהווה הדבר נסיבה מקלה.

(5) אם התקיימו נסיבות מיוחדות וחריגות הקשורות **למבצע העבירה** ושיש בהן כדי להפחית ממידת האשם (לדוגמא: העבירה בוצעה על ידי נאשם מעורער בנפשו או שהוא על הגבול של מוגבלות שכלית התפתחותית) הדבר יהווה נסיבה מקילה.

(6) אם התקיימו נסיבות ייחודיות וחריגות הקשורות **למעשה העבירה** ושיש בהן כדי להפחית ממידת האשם (כגון: מקום בו הוכיח הנאשם שהחזיק בנשק עבור אחר, לזמן קצר, ובתנאים של חוסר ברירה ופחד) הדבר יהווה נסיבה מקילה.

בנסיבות חריגות כאמור (או בהתקיים נסיבות חריגות אחרות שיצדיקו זאת), ניתן לשקול עמדה עונשית מקלה, שיש בה הסכמה לחריגה מהעונש המזערי, **בכפוף לאישור של פרקליט המחוז או משנהו, ובתיקים המתנהלים על ידי התביעה המשטרתית בכפוף לאישור ראש יחידת תביעות או סגנו.**

כאשר נסיבות ביצוע העבירה מלמדות כי החזקת הנשק לא נעשתה באחת מהנסיבות המחמירות המפורטות בסעיפים 26 ו-27 לעיל, והובאו ראיות לכך שהנאשם עבר **הליך שיקום משמעותי** ועומד בתנאי של חריגה מהמתחם כאמור בסעיף 40ד(א) לחוק העונשין, לא יהיה בכך כדי להשפיע על קביעת מתחם העונש ההולם אולם ניתן יהיה לשקול הסכמה לחריגה מן המתחם ולראות בכך "טעמים מיוחדים" לצורך חריגה מהעונש המזערי. הסכמה כאמור תינתן רק **בכפוף לאישור של פרקליט המחוז או משנהו, ובתיקים המתנהלים על ידי התביעה המשטרתית בכפוף לאישור ראש יחידת התביעות או סגנו.**

כמו כן, אין בכל האמור לעיל, כדי לשלול את שיקול דעתו של הפרקליט, בכל תיק ותיק, לבחון האם נסיבות ביצוע העבירה מתאימות להעמדה לדין, בהתאם להנחיה 1.1 "אי פתיחה בחקירה או סגירת תיק בעילת נסיבות העניין בכללותן אינן מתאימות לפתיחה בחקירה/להעמדה לדין".

29. יובהר כי ככלל, טענה להחזקת נשק לשם הגנה עצמית לא תשמש, לכשעצמה, הצדקה לחריגה לקולה ממתחם המוצא. ואולם, במקרה שבו קיימת תשתית ראייתית לכך שהנשק אכן הוחזק תקופת זמן קצרה, לשם הגנה עצמית בלבד, נוכח איום ממשי ומוחשי על המחזיק, שלא על רקע "סכסוך עברייני" ושלא על רקע מעורבות של המחזיק בהיווצרות האיום או בשימורו, הרי שאף שאין בכך כמובן כדי להצדיק את ביצוע העבירה, עדיין יכול שיקול זה להצדיק חריגה לקולה ממתחם המוצא.

הנחיית פרקליט המדינה	
הנחיה מס' 9.16 – מדיניות ענישה בעבירות נשק ומטעני חבלה	
7 אוגוסט 2016	עדכון אחרון: י"ב באדר א' תשפ"ב, 13 בפברואר 2022

הבניית שיקול הדעת השיפוטי בענישה:

30. הנחיה זו תיושם בהתאם להוראת סימן א'1 של חוק העונשין, התשל"ז - 1977- העוסק בהבניית שיקול הדעת השיפוטי בענישה.

31. לשם הנוחות, מצ"ב טבלה המפרטת את העונש המזערי שנקבע בהוראת השעה ואת מתחמי המוצא בהנחיה זו, בהתאם לסוג הנשק ולעבירות השונות (נספח א').

קטינים:

32. כאמור לעיל, מתחמי המוצא שפורטו בהנחיה זו והוראת השעה הקובעת עונש מזערי לעבירות הנשק אינם חלים על נאשמים קטינים. עם זאת, בעבירות נשק אשר בוצעו על ידי קטינים שהיו בין הגילאים 16 – 18, ככלל תטען התביעה לעונש של מאסר בפועל ותתנגד לבקשות דחיה מטעם שירות המבחן לצורך מעקב טיפולי, למעט במקרים חריגים המצדיקים זאת. החלטה על חריגה כאמור תתקבל באישור פרקליט מחוז או משנהו, או מנהל מחלקה שימונה לעניין זה על ידי פרקליט המחוז, ולאחר התייעצות עם אחראי הנוער ביחידה הכל לפי הצורך והעניין. בתיקים המתנהלים על ידי התביעה המשטרתית, החלטה על חריגה כאמור תתקבל באישור ראש יחידת התביעות או סגנו. בתום תקופת הוראת השעה תיערך בחינה מחודשת של האמור בסעיף זה, בהתאם לעקרונות חוק הנוער ותכליותיו.

33. במקרים המתאימים, למשל כשהקטין ביצע את עבירת הנשק תוך העלמת עין של ההורים או כשהנשק הוחזק בבית המשפחה או בחצרי הבית, יש לשקול לבקש מבית המשפט לחייב את הוריו של הנאשם הקטין בתשלום קנס, הוצאות משפט או פיצוי, מכח סעיף 24א לחוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), תשל"א-1971.

קנס:

34. הצורך בהחמרת הענישה ובהרתעה מפני ביצוע עבירות נשק, מחייב גם הטלת קנס כספי על מי שהורשע בעבירות אלה. זאת ועוד, לעיתים המניע לביצוע עבירת הנשק הוא הפוטנציאל לרווח כלכלי משמעותי. במקרים כאלה, קיימת הצדקה להטלת קנסות כבדים על מנת לפגוע במוטיבציה הכלכלית שבבסיסה של העבירה ובכך לתרום להרתעת עבריינים פוטנציאליים.

35. לפיכך, במקרה של הרשעה בעבירת נשק, נוסף על רכיב המאסר בפועל, ככלל יש לעתור להטלת רכיב של קנס בשים לב לשווי הנשק ובלבד שלא יפחת מ 10,000 ₪.

36. במקרה של הרשעה בעבירת נשק שכתוצאה מביצועה הושג רווח כלכלי, או בעבירה שבוצעה במטרה להשיג רווח כלכלי, ככלל יש לעתור להטלת קנס שלא יפחת מגובה של פי 4 משווי של הרווח.

הנחיית פרקליט המדינה	
הנחיה מס' 9.16 – מדיניות ענישה בעבירות נשק ומטעני חבלה	
7 אוגוסט 2016	עדכון אחרון: י"ב באדר א' תשפ"ב, 13 בפברואר 2022

חילוט:

37. ככלל, בעבירות נשק יש מקום להפעיל את סמכות המשטרה לתפיסה על פי הקבוע בסעיף 32 לפקודת סדר הדין הפלילי,¹⁰ כל אימת שקיים רכוש העונה על תנאי הסעיף, ובהמשך יש לבקש מבית המשפט הוצאת צו לחילוט הרכוש בהתאם לסעיף 39 לפקודה.

38. כך, לדוגמא, כאשר נעשה שימוש ברכב לצורך ביצוע עבירה של נשיאת נשק והובלתו, ככלל יש לבקש את תפיסתו של הרכב ששימש לביצוע העבירה, ובהמשך יש לבקש מבית המשפט צו לחילוטו.

תביעה אזרחית:

39. אם כתוצאה מביצוע העבירה נגרמה למדינה הוצאה כספית משמעותית (למשל בעקבות פגיעה ברכוש המדינה), יש להעביר את פסק הדין לפרקליטות האזרחית לצורך בחינת אפשרות להגשת תביעה כנגד הנאשם.

¹⁰ פקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], התשכ"ט-1969, נ"ח 284

הנחיית פרקליט המדינה	
הנחיה מס' 9.16 – מדיניות ענישה בעבירות נשק ומטעני חבלה	
7 אוגוסט 2016	עדכון אחרון: י"ב באדר א' תשפ"ב, 13 בפברואר 2022

נספח א' – העונשים המזעריים שנקבעו בהוראת השעה ומתחמי המוצא בהנחיה זו,
בהתאם לסוג הנשק והעבירה:

סעיף העבירה והפעולה		תחמושת	רימון הלם	בקבוק תבערה	אקדח	רובה/ת ת מקלע	מטען חבלה [לרבות רימון רסס]
144(א) רישה החזקה	עונש מזערי	----	21 חודשי מאסר	21 חודשי מאסר	21 חודשי מאסר	21 חודשי מאסר	21 חודשי מאסר
	מתחם מוצא	מאסר ע"ת עד 6 חודשי מאסר בפועל	24 - 9 חודשי מאסר בפועל	36 - 15 חודשי מאסר בפועל	36 - 18 חודשי מאסר בפועל	48 - 24 חודשי מאסר בפועל	72 - 36 חודשי מאסר בפועל
144(ב) רישה נשיאה והובלה	עונש מזערי	-----	30 חודשי מאסר	30 חודשי מאסר	30 חודשי מאסר	30 חודשי מאסר	30 חודשי מאסר
	מתחם מוצא	6 חודשי מאסר בע"ש עד 8 חודשי מאסר בפועל	36 - 18 חודשי מאסר	45 - 21 חודשי מאסר	48 - 24 חודשי מאסר	60 - 30 חודשי מאסר	84 - 42 חודשי מאסר
144(ב2) ייצור, ייבוא, סחר או עסקה אחרת	עונש מזערי	45 חודשי מאסר	45 חודשי מאסר	45 חודשי מאסר	45 חודשי מאסר	45 חודשי מאסר	45 חודשי מאסר
	מתחם מוצא	45 - 33 חודשי מאסר בפועל	50 - 33 חודשי מאסר בפועל	54 - 36 חודשי מאסר בפועל	72 - 42 חודשי מאסר בפועל	84 - 54 חודשי מאסר בפועל	96 - 72 חודשי מאסר בפועל
144(ב3) רישה מכירה או מסירה לאדם שאינו מורשה	עונש מזערי	45 חודשי מאסר	45 חודשי מאסר	45 חודשי מאסר	45 חודשי מאסר	45 חודשי מאסר	45 חודשי מאסר